

hebben we juist met hen weinig contact. De CRV-vrouwendag is er dan ook om elkaar te leren kennen en om vrouwen bewust te maken van de rol die zij kunnen vervullen in het bestuurlijk kader van de coöperatie.'

Zwarte zakenvrouw

Zitten vrouwelijke agrarische ondernemers wel te wachten op een speciale

vrouwendag? José Buijs is optimistisch. 'We gingen voor minstens tachtig aanmeldingen per locatie en inmiddels hebben we er zowel in Berkel-Enschot als in Joure ruim honderd. We hebben gezocht naar inspirerende sprekers die vrouwen aan het denken kunnen zetten en hopelijk iets teweegbrengen. We zijn erg blij dat we de zwarte zakenvrouw van het jaar 2003, Carmen Breeveld, de voorzit-

CRV Vrouwendag

De eerste CRV Vrouwendag vond plaats op 5 oktober in Berkel-Enschot (Noord-Brabant). De tweede vrouwendag is op 12 oktober in Joure (Friesland). Volgend jaar doet CRV de regio Oost en Vlaanderen aan.

Vrouwendagen moeten contact met vrouwen binnen coöperatie versterken

Dag voor veelzijdige vrouwen

Steeds meer vrouwen zijn belangrijke beslissers op het melkveebedrijf. Voor deze grote groep organiseert CRV voor het eerst een vrouwendag. 'Veel vrouwen zien CRV als een mannenbolwerk', aldus José Buijs, coördinator van CRV Verenigingszaken. 'Dat heeft zijn weerslag op onze besturen en besluitvorming.'

tekst Jorieke van Cappellen en Ivonne Stienezen

Het aantal vrouwen dat een grote rol, zo niet een hoofdrol, vervult op agrarische bedrijven stijgt nog steeds. In 2008 stonden er ruim 11.000 bedrijfsopvolgers klaar om een land- en tuinbouwbedrijf over te nemen. Hiervan was 8,5 procent vrouw. In 2000 was dit nog 6,8 procent, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (zie kader). Vrouwen nemen ook relatief vaak het voortouw als het gaat om verbredingsactiviteiten op het bedrijf. 'Maar op de voorlichtings- en ledenbijeenkomsten van CRV komen we nauwe-

lijks vrouwen tegen', vertelt José Buijs, coördinator verenigingszaken van CRV. 'Dit heeft ook zijn weerslag op het aantal vrouwen in onze besturen. En dat is jammer, want een betere balans in de coöperatieve besturen zorgt voor betere besluiten.'

Vrouwen onzeker

Om het contact met deze grote, maar relatief onbekende ledengroep te versterken, organiseert CRV een vrouwendag. 'Tot nu toe heeft geen enkele coöperatie dit gedaan, dat maakt het extra leuk',

zegt Buijs. Het idee voor een vrouwendag kwam niet zomaar uit de lucht vallen. Buijs: 'Een gesprek met twee nieuwe vrouwelijke bestuursleden – die vertelden toch wel onzeker te zijn over hun bestuursfunctie – zette mij aan het denken. Mannen en vrouwen verschillen. Om vrouwen binnen te halen moest CRV het over een andere boeg gooien. We vroegen boerinnen mee te denken in een klankbordgroep. We merkten dat ze CRV toch vooral als een mannenbolwerk zagen. Begrijpelijk. Het zijn voornamelijk mannen die namens CRV hun bedrijf bezoeken voor melkcontrole, bedrijfsinspectie of om koeien te insemineren. Ik vermoed dat dit voor veel vrouwen een drempel opwerpt om in een adviescommissie of bestuur te stappen. Ook speelt de factor tijd en de typisch vrouwelijke vraag "kan ik dit wel?" een rol.'

Dat er iets moest gebeuren, vond ook CRV-directeur Roald van Noort. 'Eigenlijk is het jammer dat we een dag moeten organiseren speciaal voor vrouwen. Zij zijn belangrijke medebeslissers op het melkveebedrijf, maar gek genoeg

Cor Pierik: 'Boerin al lang geen excuustruus meer'

Tijdens de CRV Vrouwendag in Joure laat gastspreker Cor Pierik trends en ontwikkelingen zien over de rol van de vrouw op het boerenbedrijf. Bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) produceert hij cijfers over de arbeidsparticipatie van vrouwen in de landbouw.

'Veel vrouwen kwamen in het verleden alleen vanwege fiscaal voordeel in de maatschap. Maar de boerin van nu is niet meer die excuustruus', legt Pierik uit. 'Ze bemoeit zich nadrukkelijk met de bedrijfsvoering en praat ook mee met bank

en boekhouder. De boerin van nu kiest haar eigen taken binnen het bedrijf, bijvoorbeeld het verzorgen van de kalveren of het melken. Maar ook verbreding zoals een zorgtak of agrotourisme pakt de vrouw vaak op.

De melkveehouderij is een van de landbouwsectoren waarin de participatie van vrouwen het hoogst is. 'Op bijna 80 procent van de melkveebedrijven is een boerin actief, met name op de grotere bedrijven. Bedrijven zonder die meewerkende boerin zijn vaker stoppers', verklaart Pie-

rik. Vrouwelijke bedrijfsopvolgers zijn vaak beter opgeleid dan hun mannelijke collega's. In 2008 had 39 procent van hen een hogere opleiding genoten, van de mannelijke opvolgers was dat 22 procent. Op 1500 landbouwbedrijven, waarvan 50 melkveebedrijven, staat de vrouw er zelfs helemaal alleen voor. Het zijn vooral kleinere melkveebedrijven, maar ook een handjevol met meer dan honderd koeien. Pierik onderschrijft het doel van de CRV Vrouwendag. 'Het is belangrijk de rol van de vrouw eens naar voren te schuiven.'

ter van de coöperatieraad van Friesland-Campina, Ankie Wijnen, en Cor Pierik van het CBS bereid hebben gevonden een inleiding te houden.'

Roald van Noort benadrukt dat de vrouwendag niet bedoeld is om vrouwenemancipatie nog eens op de kaart te zetten. 'Dat mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn aan elkaar, weten we. Maar mannen en vrouwen zijn niet hetzelfde. Beiden pakken dingen op hun eigen manier aan en juist die samenwerking met elkaar is vaak heel succesvol, niet alleen op het melkveebedrijf, maar ook in de coöperatie.'